

Korrekciónélkül

Miskolci Grafikai Triennálé 2020

RÉVÉSZ EMESE

Rákóczi-ház, Miskolc, 2020. X. 3-ig

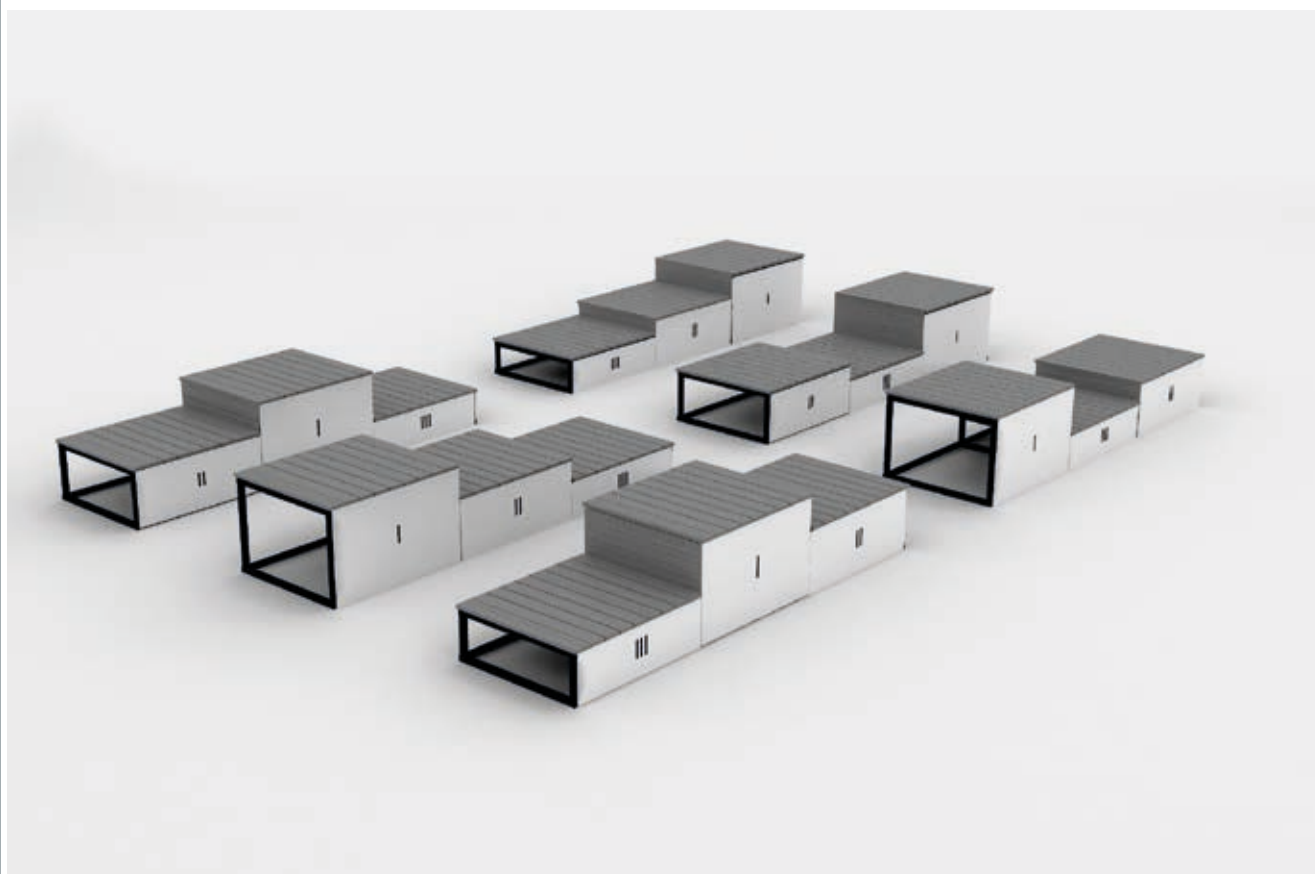

foto: Mészáros Viktória

SZITA BARNABÁS: *Helyezettek*, 2018, giclée-nyomat + A(R)
kiterjesztett valóság, dibondlemez, 70×50 cm, HUNGART©2020

A triennálé katalógusának Dombovári Ágnes által tervezett borítóján három egymásra hajtott fehér íven három különböző sűrűségű szemcsézet fut, felül az akvatinta szabálytalan festékpontjai, középen az ofszetnyomás raszterei, alul pedig a szitanyomás ponthálózata. Az emblemikus kompozíció találó kifejezése a nyomtatott grafika kettős természetének, amelyet az ismétlést biztosító algoritmus törvényszerű jelenléte éppúgy jellemez, mint az „ugyanaz másképp” elve, a kiszámíthatatlan változó izgalmas jelenléte. A festékmintázatok technikáinként eltérő hálója a tárlat installációjában is megjelent, a borító kompozíciójának nagy méretű nyomatát pedig a

rendező az emeleti kiállítóterben Kondor Béla rézkarcprésébe fűzték, e rögtönzött installációval is kifejezve a grafikai technikák Miskolcon évtizedek óta érvényesülő egységét és folyamatosságát. Az idejű anyagot elnézve úgy tűnik, mostanra elcsitultak a nyomtatott grafika technikai határai körül zajló csatározások. A pályázat a klasszikus technikák mellett már jó ideje nyitott minden olyan képre, amelyek „a sokszorosítást mint jelenséget hordozzák magukon, legyen az hagyományos vagy digitális képalkotási mód.”

A mostani, 28. országos grafikai seregszemle tehát végre elszakadni látszik a régóta rátelepedő hogyan kérdésétől, hogy helyette a mit lényegibbnek tetsző felvetésére koncentráljon belátva, hogy önmagában a technikai professzionalizmus vagy innováció nem lehet a művészi grafika önazonosságának és kortársi jelenlétének alapja. Ezt felismerve immár két évtizede társul a szabad beadásos seregszemle mellé kurátori tárlat: az

elsőket 2000-ben Jerger Krisztina és Petrányi Zsolt rendezte, a legutóbbi három évvel ezelőtt Nagy T. Katalin. A kurátori kiállítások azonban sosem tudtak szerves módon kapcsolódni a törzanyagot bemutató kiállításokhoz. Valahogy mindig megmaradt „korrekciós” felhangjuk, az a nehezen leplezhető tény, hogy a szabad beadásos anyaggal való elégedetlenség hívta őket életre. Létrehozásuk indoka, miszerint ily módon a tárlat közelebb kerülhet a kortárs művészet aktuális diskurzusaihoz, egyúttal a törzanyag minőségének és szalon jellegű prezentációjának kritikája is volt. Ezen változtatott idén Kónya Ábel, a Miskolci Galéria vezetője.

Utoljára harminc éve, 1989-ben volt olyan seregszemle, amely csak a törzanyagra és a nagydíjas művészek bemutatására koncentrált. (A legutóbbi tárlat még hat kiállítást foglalt magában.) A jelenlegi helyzet nyilván a Herman Ottó Múzeum tagintézményeként működő kortárs művészeti galéria finanszírozási nehézségeiből is ered. Kónya Ábel mindenestre próbált a szükségből erényt kovácsolni, amikor a szabad beadásos anyag prezentálásában igyekezett kurátori szempontokat érvényesíteni. A kérdést úgy is fel lehet tenni, hogy sikerült-e fából vaskarikát csinálni, vagy (egy másik hasonlattal élve): lehet-e hozott alapanyagból gourmet vacsorát főzni?

Az előválogató zsűri minden tőle telhetőt megtett, amikor szigorúan szelektált a pályamunkák között, és a pályázó alkotóknak csak mintegy negyedét engedte be kiállítási anyagba.¹ A bekerült 81 alkotó 131 műve egy kellőképpen levegős tárlat megrendezését tette lehetővé, amely a látogató számára is befogadható mennyiségű művet átlátható gondolati rendbe strukturálva prezentál.

A szakmai díjak jó esetben igazodási pontot jelentenek azáltal, hogy fókuszba helyeznek új törekvéseket. Az idei törzanyag bemutatója mellé idén egyedül a legutóbbi fődíjasok kiállítása társult. 2017-ben a zsűri megosztva ítelt fődíjat Jónás Péternek és Varga Évának. Utóbbi az akkor díjazott, műanyag fóliára nyomtatott tájképi ciklusát bővítette tovább. Az egymás mögé helyezett, transzparens, nyújtott formátumú fekete-fehér nyomatok az utazó elsuhanó tájképi benyomását idézik meg, tágabb értelemben pedig a táji képélmény változókéony és szubjektív illúzióját. Jónás Péter rétegelt lemezre készített szitanyomatainak a személyes lakótér mesterséges alakzatai, asztalok jelennek meg: ebédlőasztal, műhelyasztal, a nyomóprés felülete. Mindkét együttesre jellemző a választott motívum (fa, asztal) jelentésteli, szimbolikus holdudvarának kiaknázása, valamint a téma technikailag egyedi, a jelentés szolgálatába állított kidolgozása.

Hasonlóan iránymutatónak bizonyulhat az idei fődíjas, Fürjesi Csaba a tárlaton és a katalógusban is kiemelt helyen prezentált párképe. A műveket jellemző nagy méret (150×100 cm) és a technikák egyedi, intermedialis jellegű ötvözése az ezredforduló grafikájának jellegzetes törekvése. Fürjesi montázs jellegű eljárással több képréteget helyez egymásra, a képtér alapja linómetszet, amelyre a két főalak műanyagmetszettel megformált alakja rajzolódik rá. A háttérben fotó nyomán linóba metszett jelenet töredékei sejlének fel egyfajta gondolati vagy emlékezeti mezőként övezve a főalakokat, egy színes bőrű, étkező asszonyt és egy háttal ülő férfit. A nyomtatott felületek változatos faktúrája a primer látvány mögött meghúzódó valóságártegeket vetíti elénk.

Az EMMI fődíjának nyertese Koós Gábor, napjaink kortárs magyar grafikájának egyik legmeghatározóbb alakja (aki igencsak megérdemelné végre a seregszemle fődíját), a bezárt Chimera Project Galéria terének

fotó: Mészáros Viktória

FÜRJESI CSABA: *Befejezett jövő I.*, 2019, egyedi nyomtat, magasnyomás, papír, 150×110 cm, HUNGART ©2020

frottázslenyomatait állította ki. A nyomtat magikus-dokumentatív karaktere, általánosabban a nyomtatott kép konceptuális karaktere az ő munkásságában jelenik meg a legerőteljesebben. Koós archaikus, kézműves mintavételeivel szemben Szita Barnabás az új digitális technikák révén kiterjesztett valóságot vonja be műveibe. Nála a print egyfajta interfészként működik, szabályos formáinak mögöttes, szimbolikus jelentése csak a néző közreműködése révén megnyitott második valóságban tárul fel. A további díjazottak technikailag és

KOÓS GÁBOR: *Untitled, Chimera Project*, 2018, frottázsnyomat, papír, 29,7×42×15 cm, HUNGART ©2020

fotó: Mészáros Viktória

fotó: Mészáros Viktória

FELSMANN TAMÁS: *Fluctuat nec mergitur 2.*, 2018, digitális nyomtatás, papír, 100×100 cm, HUNGART ©2020

stílusosan sokszínű munkái között van tűpontos, fiktív építészeti rajz (Felsmann Tamás), aktuálpolitikai áthallással bíró cinkmaratás (Dobó Bianka), a street art kommunikációs módját idéző litográfia és linómetszet (Rakk Adrián Ernő, Kovács G. Tamás), akvatintával maratott szimbolista architektúra és ipari táj (Horváth Kinga, Mészáros Anna Karolina), biomorf nyomtatott formákat összevarró alkotás (Cifra Anett), valamint a spirituális tartalmat konceptuális módon írásra és hangra komponáló installáció (Oberfrank Luca).

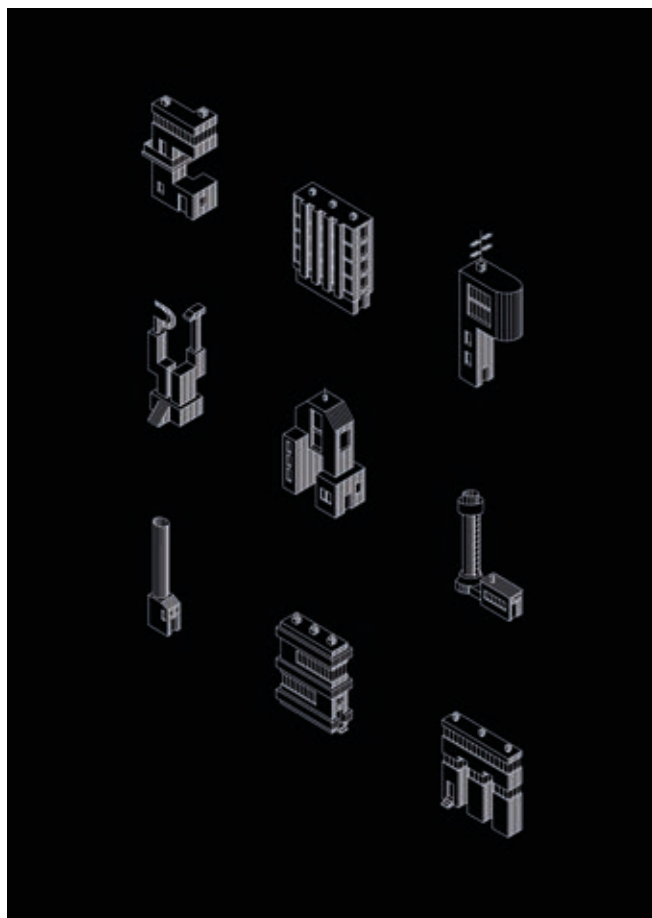
A kiállítás rendezését törvényszerűen a látványi elemek szabták meg, míg a katalógus összeállításában Kónya Ábel gondolati (rejtett kurátori) szempontokat igyekezett érvényre juttatni. Jó esetben minden szalon jellegű seregszemle sajátja, hogy effajta gondolati irányok kitapinthatóak benne. Az ideji bemutató újdonsága, hogy ezt nem bízza teljesen a látogatóra, hanem a bemutatás módja révén maga is sugall irányokat és összefüggéseket. Így körvonalazódik a hazai kortárs grafika szociális iránya, amely az ipari esztétika, a nagyvárosi valóság jelenségeire érzékeny. Ilyenek Bányay Anna Spar-bejáratot őrző monumentális kapuőrei, Szabó Ábel új apokaliptiszt sugalló linómetszetei vagy Gaál Kata szenzuális élményekben tobzódó városi életképei. Ezekre rímel Mőrocz István disztópikus ipari tája

vagy Bács Emese felülnézeti nagyvárosi látképe. Az elmúlt évek fontos törekvése a grafika hagyományos eszköztárának intermediális jellegű bővítése, illetve a médiumra magára való direkt reflexió. Ide kapcsolódó művek a tárlaton Csorba Simon István litográfiai műhelyt ábrázoló, vászonra nyomtatott monotípiái, Stefanovits Péter kis fa hordófigurái, Varga Péter digitális eszközöket ábrázoló, fekete-fehér papírmetszete vagy Óvári Péter *Copyalism* című elektrografikája, amelyen ipari architektúrák alakzatai rajzolják ki az önismétlés filozófiájának sosem volt alapfogalmát.

Ha a törzsanyag úgy hordozza magában a kortárs grafika főbb kérdéseit, mint márványtömb a szobrot, akkor valóban nincs más hátra, mint hogy három év múlva egy ügyes kurátor találó hívószava kibontsa és felmutassa azt, ami a mostani tárlaton villanásszerűen már megjelent.

Jegyzet

- 1 A korábbi kiállításokon a pályázó alkotóknak nagyjából a fele állított ki. Az előválogató zsűri tagjai: Dékei Krisztina, Gaál József, Lengyel László, Nagy T. Katalin, Stefanovits Péter. A díjzsűri tagjai: Aknai Katalin, Jónás Péter, Július Gyula, Kónya Ábel, Varga Éva.

fotó: Mészáros Viktória

ÓVÁRI PÉTER: *Copyalism*, 2019, elektrografika, papír, 126,5×89,5 cm, HUNGART ©2020